

Konštitucionalizmus

Tézy prednášky

- Bratislava október 2005

© Prof. JUDr. Ľubor Cibulka, CSc.

Konštitucionalizmus

- Konštitucionalizmus
 - snaha o obmedzenie absolut. moci panovníka
 - požiadavka ľudu na ústavu
 - konštitučný režim (Locke, Montesquie)
- Konštitucionalizmus
 - vláda ľudu prostredníctvom ústavy
 - princíp reprezentácie

Vznik ústavy moderného štátu

- 16.-17. storočie – potreba regulácie vnútorného života štátu
- Moderný štát
 - forma územnej organizácie štátu, pričom má rysy, ako žiadna iná organizácia, produkt vývoja kapitalizmu a trhového hospodárstva
 - ústava ako základný dokument

Vznik ústavy moderného štátu

- Ústavy – institutio
 - rozdelenie moci, spravidla zmluvne, nebola predstava zásadného riadenia štátu

Ústava – constitutio

- vznik ústavného štátu, riadenie právnym poriadkom

História vzniku ústav

- grécke vzory – aténsky mestský štát, vznik ľudového zhromaždenia – eklézia
- rímske vzory – dekréty cisárov – názov constituiones, obsah institutiones
- koniec 18 storočia – constitution – ustanovenie moci do právneho poriadku

Pojem ústava

- základný zákon/zákony
- úprava základných spoločenských vzťahov
 - základná úprava organizácie štátu
- zakotvenie postavenia človeka
- najvyššia právna sila
- právny základ štátu

Historické typy ústav

- Ústavy 1. generácie
 - USA 1787, Nórsko 1814, Belgicko 1831
 - úprava organizácie štátu

Historické typy ústav

- Ústavy 2. generácie
 - ČSR 1920, Rakúsko 1920, Španielsko 1931
 - status activus jedinea
- Ústavy 3. generácie
 - Francúzsko 1946, Taliansko 1947, Španielsko 1978
 - ciele štátnej politiky, ústavný poriadok, konštitucionalizmus

Ústavné modely/vzory

- Anglický
- Americký
- Francúzsky

Klasifikácia ústav

- ústava v materiálnom zmysle
- ústava vo formálnom zmysle
- demokratická - autokratická
- písaná – nepísaná ústava
- tuhá/rigidná – pružná/flexibilná

Klasifikácia ústav

- právna – faktická
- reálna – fiktívna
- oktrojovaná
- prenesená
- dohodnutá
- revolučná
- republikánska – monarchistická
- federalistická – unitaristická

Úlohy ústavy

- poriadková
- stabilizačná
- integračná
- právneho obmedzenia moci
- zabezpečenia slobody jednotlivca
- ustanovenia organizácie štátnej moci

Funkcie ústavy

- právna
- politická
- ideologická
- kultúrna

Obsah ústavy

- a/ Organizácia štátu
 - aa/ normy zriadujúce a rušiace štát
 - ab/ normy určujúce územie a obyvateľstvo štátu

Obsah ústavy

ac/ normy upravujúce otázky výkonu štátnej moci - vymedzujú kto bude vykonávať jednotlivé štátne funkcie.

ad/ normy upravujúce dôsledky rozhodnutia orgánov štátnej moci

ae/ normy upravujúce členenie štátu

Obsah ústavy

A/ normy symbolizujúce štát (preambula, štátne symboly)

- B/ Vzťah štátu a spoločnosti /postavenie jednotlivca

- úprava základných práv a slobôd, vzťah štátu navonok, garancie práv a slobôd, obmedzenie práv a slobôd

Obsah ústavy

- C/ Ustanovenia vyjadrujúce štátne ciele a hodnoty
 - právny štát, mier, pluralizmus, trhov^á ekonomika
- D/ Ústava a právny štát
- E/ Ústava a sociálny štát

Aplikácia ústavy

- analýza skutkového stavu
- priradenie právnej normy
- interpretácia normy
- rozhodnutie
- priama aplikácia
- aplikácia prostredníctvom právnej úpravy
(blanketné normy)

Interpretácia ústavy

- Druhy výkladu:

Podľa toho kto podáva:

- doktrinálny
- autoritatívny a legálny
- výklad aplikujúceho orgánu

Interpretácia ústavy

- výklad podávaný ústavným súdom/autentický
- po služobnej línii
- autentický – podáva ten, kto predpis vydal

Podľa metód:

- gramatický

Americký prístup:

- literalizmus(doslovný výklad) a voľná úvaha
- prispôbenie aktuálnym podmienkam
vyjadrenie zámeru
- štrukturalizmus – výklad pojmov v spojení s inými pojmami

Interpretácia ústavy

- logický
- systematický
- teleologický - zistenie dôvodov pre ktoré
vydaný predpis

- historický

Podľa výsledku:

- doslovný
- rozširujúci
- zužujúci
- opravný

The background of the slide is a dark blue gradient. It features several sets of concentric circles in a lighter blue color, arranged in a pattern that overlaps across the slide. The circles are centered around the text, creating a sense of depth and focus.

Dynamizmus a stabilita ústavy

Jazyk a rozsah ústavy

Konvergencia demokrat. ústav